

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою професійного/наукового спрямування
«Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності»
(назва освітньої програми)

на тему: «Методичні аспекти складання, аналізу і аудиту фінансової звітності
на прикладі КП «Теплопостачання міста Одеси»
(назва теми)

Виконавець:
студентка ЦЗВФН
Громова Олександра Олегівна _____
(Прізвище, і'мя, по-батькові) /підпис/

Науковий керівник:
д.е.н., професор
(науковий ступінь, вчене звання)
Лоханова Наталія Олексіївна _____
(Прізвище, і'мя, по-батькові) /підпис/

ОДЕСА-2022

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Звітність підприємств є основним джерелом інформації про будь-яку компанію чи суб'єкта господарської діяльності.

Саме дані фінансової звітності використовуються всіма користувачами облікової інформації для прийняття управлінських рішень.

Фінансова звітність потрібна для ефективного управління підприємством, для прийняття рішень щодо доцільності інвестування капіталу, щодо надання кредитних ресурсів, тощо.

Фінансова звітність компаній суспільного інтересу, великих і середніх підприємств в Україні підлягає оприлюдненню, і таким чином всі охочі можуть отримати доступ до відповідної інформації, щоб обґрунтувати власні інвестиційні та інші рішення, та скласти повне уявлення про процеси, що відбуваються в бізнесі. За таких умов вимоги до якісного складання фінансової звітності, а також проведення аналітичних розрахунків на її підставі, здійснення аудиту є беззаперечними.

Отже, дослідження питань формування, аналізу і аудиту фінансової звітності становить інтерес за будь-яких умов практично для всіх господарюючих суб'єктів.

Таким чином тема кваліфікаційної роботи є актуальною.

Дослідженню питань складання фінансової звітності, її аналізу і аудиту присвячено багато робіт вітчизняних і зарубіжних вчених, зокрема: Бондаря М.І., Бондаря В.П., Волкової Н.А., Голова С.Ф., Задорожний З.В., Каменської Т.О., Костюченко В.М., Кузіної Р.В., Легенчука С.Ф., Лоханової Н.О., Петрик О.А., Озеран А.В., Струк Н.С., Харламової О.В., Чалий І. та інших.

Метою роботи є дослідження теоретичних, методичних і практичних засад формування, аналізу і аудиту фінансової звітності на прикладі Комунального підприємства «Теплопостачання міста Одеси».

Завдання дослідження полягає в тому, щоб:

- розкрити суть фінансової звітності підприємств як результату облікової системи і джерела інформації для прийняття рішень користувачами;
- проаналізувати дискусійні аспекти складання фінансової звітності на підставі вітчизняного і міжнародного досвіду;
- надати загальну економічну характеристику КП «Теплопостачання міста Одеси», освітити порядок формування фінансової звітності на підприємстві і надати рекомендації щодо його удосконалення;
- провести аналіз показників фінансової звітності, в т.ч. аналіз фінансового стану КП «Теплопостачання міста Одеси», а також аналіз доходів, витрат, фінансових результатів і показників рентабельності (збитковості) підприємства;
- освітити мету, завдання, джерела аудиту фінансової звітності;
- розкрити методичні аспекти проведення аудиторської перевірки фінансової звітності;

- із застосуванням засобів прогнозування здійснити оцінку вірогідності банкрутства підприємства за даними фінансової звітності КП «Теплопостачання міста Одеси» та інші.

Об'єктом дослідження в роботі постає система фінансової звітності вітчизняних підприємств, складена на підставі МСФЗ.

Предметом дослідження в роботі є процес формування, аналізу і аудиту фінансової звітності Колективного підприємства «Теплопостачання міста Одеси».

Методи дослідження. У роботі застосовані сучасні методи проведення наукового дослідження: системний підхід, огляд і критичний аналіз літературних джерел, порівняльний аналіз, таблично-графічний метод, прогнозування за допомогою моделей оцінки банкрутства та інші.

Інформаційною базою дослідження є Закони України, Міжнародні стандарти фінансової звітності, національні П(С)БО, інші законодавчі, нормативні та інструктивні документи, сучасна вітчизняна і зарубіжна економічна література з теми дослідження, фінансова звітність, податкова звітність, дані бухгалтерського обліку і інші практичні матеріали КП «Теплопостачання міста Одеси», аналітичні матеріали інформаційно-аналітичної платформи YouControl.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг роботи 169 стор. Кількість використаних джерел – 53. Кількість додатків – 21 (на 86 стор.) Основний текст роботи викладено на 76 стор. Робота містить 21 таблицю, 5 рисунків.

Публікація та апробація результатів дослідження. Результати досліджень були обговорені в ході:

VIII Міжнародної студентської наукової конференції “Облік, аналіз і контроль в системі управління суб'єктами економіки”, 10 листопада 2022 р. у Національному університеті “Львівська політехніка” з підготовкою тез доповіді на тему «Дискусійні аспекти складання фінансової звітності» (тези у друку);

VII Міжнародної студентської науково-практичної інтернет-конференції «Напрямки розвитку обліку, контролю та економічного аналізу в умовах глобалізації», (Одеса, 2021), зокрема, опубліковано тези «Порівняльний аналіз визнання дебіторської заборгованості за МСФЗ та ПСБО», С.10-12.

Також за темою дослідження було видано наукову статтю на тему «Аналіз фінансового стану КП «Теплопостачання міста Одеси» у Збірнику науково-практичних статей ОНЕУ, ФМОІТ, 2021. С.282-287 [6].

Результати дослідження доведені до відділу бухгалтерського обліку КП «Теплопостачання міста Одеси».

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Теоретичні і методичні засади складання фінансової звітності як джерела інформації для прийняття рішень»* досліджено фінансову звітність підприємств як результат облікової системи і джерело інформації для прийняття рішень; дискусійні аспекти складання фінансової звітності на підставі вітчизняного і міжнародного досвіду; проблемні питання розкриття інформації у фінансовій звітності.

У другому розділі *«Практичні засади складання фінансової звітності і аналіз її показників у Комунальному підприємстві «Теплопостачання міста Одеси»* надана загальна характеристика КП «Теплопостачання міста Одеси»; досліджений порядок складання фінансової звітності на підприємстві і шляхи його удосконалення; проведено аналіз фінансового стану і динаміки доходів, витрат і фінансових результатів та показників рентабельності підприємства.

У третьому розділі *«Методичні засади аудиту фінансової звітності КП «Теплопостачання міста Одеси»* розглянуто завдання і джерела аудиту; методичні аспекти проведення аудиторської перевірки фінансової звітності; застосування засобів прогнозування для оцінки вірогідності банкрутства підприємства за даними фінансової звітності КП «Теплопостачання міста Одеси».

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. КП «ТМО» здійснює виробництво і постачання теплової енергії в Одеському регіоні. Підприємство є ключовим на ринку постачання енергії теплового виду.

Обліковий процес на підприємстві повністю автоматизовано.

Для цілей автоматизації використовується програма «ІТ-підприємство».

КП «Теплопостачання міста Одеси» складає різні види звітності, у т.ч. підприємством готується фінансова, податкова, статистична і управлінська звітність.

Склад перелічених видів звітності є регламентованим і відповідним вимогам діючого законодавства.

2. Аналіз структури активів балансу дозволив зробити висновок, що найбільш суттєвою статтею активів в балансі підприємства є основні засоби, які за залишковою (балансовою) вартістю в 2021 році складали 34,1 %.

Другою за суттєвістю в балансі є стаття «Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги», яка складає в звітному році 24,5%, а третьою – стаття «Інші оборотні активи», частка якої 23,7%.

Найбільш ліквідна частка активів – грошові кошти – складає 11,5%.

В структурі пасивів найбільшу частку займають кредиторська заборгованість за товари, роботи і послуги – в 2021 році 54,3% і доходи майбутніх періодів - 25,5%, інші поточні зобов'язання - 21,8%.

На кінець 2021 р. на 1 тис. грн. поточних зобов'язань і забезпечень підприємства припадає 0,1 тис. грн. грошей та їх еквівалентів, що свідчить про наявність неліквідного балансу КП «ТМО», тобто неможливість терміново погасити більше, ніж 20% поточних зобов'язань.

За 2021 р. коефіцієнт збільшився на 0,1, що є позитивним фактором.

3. Аналіз оборотності за даними підприємства довів, що у 2021 р. коефіцієнт оборотності активів склав 0,8.

Тривалість обороту активів у 2021 р. становить 430,3 дн.

За останній рік тривалість обороту активів зменшилась на 85 дн., що свідчить про покращення фінансового стану підприємства (кошти вкладені в активи приймають грошову форму на 85 дн. швидше ніж у 2020 р.).

Коефіцієнт оборотності запасів у 2021 р. склав 37,1.

Тривалість обороту запасів у 2021 р. становить 9,8 дн.

За останній рік тривалість обороту запасів збільшилась, що за умови звичайної діяльності підприємства, є негативним явищем (наявні неліквідні запаси, які потребують додаткового фінансування).

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості у 2021 р. склав 3,1. Період погашення дебіторської заборгованості в 2021 р. становить 115,9 дн. За останній рік термін погашення заборгованості зменшився на 50,3 дн.

Період погашення дебіторської заборгованості менший, ніж період погашення кредиторської заборгованості в 2021 р., що свідчить про здатність підприємства вивільняти кошти та за їх рахунок погашати кредиторську заборгованість. Період погашення кредиторської заборгованості 543,9 дн., що на -42,3 дн. менше показника 2020 р.

4. На кінець 2021 р. на кожен 1 тис. грн. власних коштів припадає -3,1 тис. грн. позикових коштів. Співвідношення позикових і власних коштів свідчить про достатньо високий рівень залежності Підприємства від інвесторів і кредиторів.

5. Чистий прибуток Комунального підприємства «ТМО» в 2021 р. склав 139979 тис. грн., що на 292553 тис. грн. більше значення 2020 р.

У 2019-2020 роках підприємство перебувало в збитковому стані і тільки в 2021 році йому вдалося забезпечити прибутковість своєї роботи за показником чистого прибутку. Можливість покрити збитки виникла через підняття цін на продукцію (теплову енергію) підприємства.

Збитковість продаж КП «ТМО» у 2019 р. складає -10,3%, у 2020 р. збитковість продаж підприємства склала -13%, а в 2021 р. показник склав 9,2%. За період, що досліджується, ситуація несуттєво поліпшилася.

6. Проведений нами опис середовища функціонування КП «ТМО» і ідентифікації бізнес-ризиків, який зазвичай є важливою складовою аудиту, дозволив визначити такі ризикові ділянки:

- недостатність оборотних коштів для здійснення власної діяльності через наявність значних сум неплатежів покупців і замовників (дебіторської заборгованості);

- наявність порушень боргових зобов'язань;

- наявність суттєвих збитків протягом попередніх 2019-2020 років.

7. Для оцінки вірогідності банкрутства підприємства за даними фінансової звітності КП «Теплопостачання міста Одеси» можуть бути застосовані сучасні методи прогнозування за допомогою економіко-математичних моделей.

Відповідно до проведених розрахунків за виробничою моделлю ймовірність банкрутства оцінюється як достатньо висока.

Водночас, в 2021 році тенденція дещо покращилася, коефіцієнт імовірності банкрутства дещо поліпшився, ступінь можливості банкрутства знизилася, що відбулося за рахунок в цілому покращення фінансово-господарської діяльності підприємства КП «ТМО».

8. На підставі складання робочого документу аудитора для перевірки вхідних залишків майна в частині активів в Балансі підприємства було встановлено суттєве неспівпадіння залишків за статтями «Основні засоби» на 1256 тис. грн., «Запаси» на 1290 тис. грн., «Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги» на 181815 тис. грн., «Дебіторська заборгованість за розрахунками за виданими авансами» на 19000 тис. грн., «Дебіторська заборгованість зарозрахунками з бюджетом» на 164110 тис. грн., «Інша поточна заборгованість» на 23531 тис. грн., «Інші оборотні активи» на 110678 тис. грн.

У цілому баланс на початок 2021 року відрізняється від балансу на кінець 2020 року на 493771 тис. грн.

Зазначимо, що таке відхилення є вельми суттєвим і складає 32% від суми відкоригованого залишку на початок 2021 року.

Наявність такої значної кількості помилок, що стосуються більшості статей балансу виникає через затримку в обробці первинної документації, яка надходить в кінці року на підприємство, несвоєчасну обробку даних щодо платежів і це спричиняє необхідність подальших коригувань і виправлень.

Це у свою чергу свідчить про недостатньо налагоджену систему внутрішнього контролю на підприємстві.

На підставі робочого документа аудитора після порівняння показників доходів і витрат за 2020 рік в звітах про фінансові результати за 2020 і 2021 роки також було встановлено, що показники за багатьма статтями не є відповідними.

Так, не співпадають дані щодо чистого доходу від реалізації (вони менше на 970 тис. грн.), собівартості реалізації (більше на 133 тис. грн.), інших операційних доходів (менше на 76 тис. грн.), інших операційних витрат (на 9533 тис. грн.).

У цілому чистий прибуток, показаний в Звіті про фінансові результати за 2021 рік в частині попереднього року менше на 7538 тис. грн. порівняно зі звітом за 2020 рік.

Такі суттєві відхилення пов'язані з коригуванням фінансової звітності внаслідок знаходження і виправлення числених помилок, що охопили переважну кількість статей звітності.

У Звіті про власний капітал відображено коригування суми нерозподіленого прибутку (непокритого збитку), між тим, пояснення причин зроблених коригувань не описано, оскільки до фінансової звітності не додано розгорнутого тексту Приміток, які мають бути складені відповідно до вимог МСФЗ.

9. Для удосконалення діючої системи обліку і звітності на підприємстві можна порекомендувати:

1) забезпечити чіткий внутрішній контроль за своєчасністю обробки первинної документації відносно всіх господарських операцій (руху запасів, взаємовідносин по розрахунках з дебіторами і кредиторами, руху основних засобів тощо), а також своєчасності і правильності виконання розрахунків, що виконуються бухгалтерією станом на 31 грудня кожного року (нарахування забезпечень, нарахування амортизації, розрахунків відсотків тощо);

2) створити умови для контролю за станом дебіторської і кредиторської заборгованості, своєчасністю розрахунків, проведення звірок для того, щоб станом на кінець періоду відобразити належні показники;

3) забезпечити коректне розкриття інформації у Примітках до фінансової звітності відповідно до вимог МСФЗ, зокрема з урахуванням МСБО 8 щодо розкриття інформації про встановлені помилки попередніх періодів з поясненням причин і сум помилок за всіма статтями звітності.

Додавати розкриття інформації у випадку встановлення певних помилок попереднього періоду і описувати в Примітках:

- зміст і характер встановлених помилок у статтях звітності попереднього звітного періоду;

- конкретну суму виправлення статей звітності за попередній рік з наданням даних щодо:

- а) окремих статей фінансових звітів, на які впливають виявлені помилки;

- б) знайдену суму виправлення на початок періоду.

Відповідна інформація має наводитися окремим розділом Приміток до фінансової звітності для того, щоб користувачі могли її наочно побачити і взяти до уваги при прийнятті рішень.

Вважаємо, що усунення встановлених недоліків і запровадження запропонованих рекомендацій можуть суттєво поліпшити систему складання фінансової звітності Комунального підприємства «Теплопостачання міста Одеси».

АНОТАЦІЯ

Громова О.О. «Методичні аспекти складання, аналізу і аудиту фінансової звітності на прикладі КП «Теплопостачання міста Одеси»».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» за освітньою програмою професійного/наукового спрямування «Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності».

(назва освітньої програми)

Одеський національний економічний університет. Одеса, 2022.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти складання, аналізу і аудиту фінансової звітності підприємств.

Проаналізована діюча система складання і аудиту фінансової звітності, здійснена оцінка фінансового стану і аналіз доходів, витрат і фінансових результатів, показників рентабельності КП «Теплопостачання міста Одеси».

Запропоновано удосконалення процесу складання Приміток до фінансової звітності, а також поліпшення контролю за формуванням показників Балансу, Звіту про фінансові результати та інше.

Ключові слова: фінансова звітність, фінансовий стан, облік, аналіз, аудит

ANNOTATION

Gromova O.O. «Methodical aspects of preparation, analysis and audit of financial reporting on the example of KP "Heat supply of the city of Odesa"».

Qualifying work on obtaining a master's degree in the specialty 071 «Accounting and Taxation» for the educational program «Accounting, auditing and taxation of business activities».

(title of the educational program)

- Odessa National Economics University. Odessa, 2022.

The work deals with the theoretical aspects prerotation, analysis and audit of financial statements of enterprises.

Author analysis the current system of compiling and auditing financial statements, the assessment of the financial condition and the analysis of income, expenses and financial results, profitability indicators of KP "Heat supply of the city of Odesa"

Author offers improvement of the process of drawing up Notes to financial statements, as well as improvement of control over the formation of indicators of the Balance Sheet, Report on Financial results, etc.

Keywords: financial reporting, financial position, accounting, analysis, audit